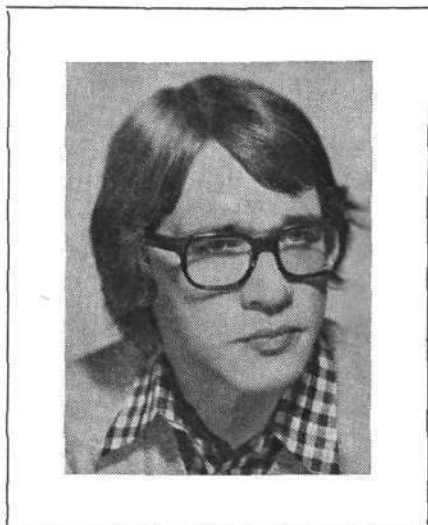


Kronika

BESEDA, HRANA IN MORILKA
(ob pesniški zbirki MEJE Vladimira Memona)



Književnost

Kako izreči značilnosti poezije Vladimira Memona, če pa sam pesnik izreka nemoč pesmi, da bi upesnila svet: »Ne morem. Ni besed. Kot brez jezika / govorim, roke prebadajo zrak in se vračajo / prazne; ampak vse v meni kriči po besedi, / ki je ni, ki je ne najdem, ki je ne / more biti.« (Iz pesmi »Če imam pamet«, str. 71.)

Zato Memonove poezije ni mogoče »razlagati«. Mogoče je le stopiti z njo v dvogovor. Odpreti se nagovoru njegove pesmi. Pustiti, da pesem sama govori: »Komu pesem? Kam? Kaj naj žari? / Kristali? Čuti kamna se topijo v meni; / zgoraj, spodaj nič. In klice?

* Vladimir Memon, Meje. Opremil Emil Memon, grafično oblikoval Tadej Tozon. Zbirka Pota mladih, urednik Janez Mušič. Mladinska knjiga, Ljubljana 1979. 104 strani.

Odkleni / krog. Odpri vitrino kože. pij!« (Iz uvodne pesmi »Beli listi; volja korenin«.)

Vladimir Memon je mojster besede. A skozi oblikovno popolnost njegovih stikov preseva skrajna bivanjska presunjenost. Zato je njegova pesniška beseda hkrati »hrana in morilka« (iz pesmi »Ezra Pound«, str. 87).

Vladimir Memon je pesnik temeljnih, poslednjih reči. Njegova pesem upesnjuje človekovo usodno vezanost na lastno telo, na lastno življenje: »Nisem zunaj hiše svojega / življenja, saj nisem bog in nisem zgodovina. / Le maternica jedra sem, če sem.« (Iz pesmi »Jedro v maternici mene«, str. 33.)

Pesnik pravi zase, da je »razlagalec razuma« (iz pesmi »Z enim samim stavkom«, str. 69). A skozi pesniško »razlago razuma« Memon upesnjuje »stisko nič« (iz naslova cikla »Stiska nič«, objem jedra«, str. 27), stisko človeka kot telesnega bitja, stisko človeka kot smrtnega bitja, stisko človeka kot bitja samote: »Bližina kože govori s samoto, / ki v peno živca vtisne krog in zven.« (Iz pesmi »Bližina molka bremen samoto«, str. 78.)

Ker je človek bitje telesa in ker je človek že zmeraj tudi sočlovek, je erotična ljubezen — kot združitev telesa in sotelesa, kot telesna združitev človeka in sočloveka — eno izmed osnovnih polj Memonove poezije: moški in ženska sta »dvoje dreves, ki raseta v želji / po enem, po košnji« (iz pesmi »Drugo mimo drugega drsita«, str. 64).

Ključni besedi Memonove poezije sta »kristal« in »drsenje«: »kristal« — ime za lepoto; in »drsenje« — ime za način človekovega bivanja v svetu, kjer je Bog mrtev in ni več trdnega sidra: »Radost drsenja v kristal / trpka. Stena — luč, ki se vname, / ko

sijem v drhtenje bitja, me vzame / v brezkončno ledenost svetlob in omame, / da sredi telesa otrpne — v kristal.« (Iz pesmi »Poetika kristala I«, str. 76.)

Vladimir Memon je pesnik čudeža človeškega življenja. Pesnik biti. Temeljno sporočilo njegove pesmi je »čutiti-da-sem, stisnjeno, no, / do zadnjega živca, presvetljen in ves trden, / sam s sabo in ves v sebi« (iz pesmi »Jedro v maternici mene«, str. 31 — 32).

Vladimir Memon je pesnik čudežnega žarenja sveta in vseh stvari. Pesnik biti: »Tako razbit med / povsod, tu in nikjer, zažarijo podobe / resničnosti iz tukaj, iz časa in še druge, / ne sanjske niti od tu, a resnične / v-prav-zdaj, ker so.« (Iz pesmi »Jedro v maternici mene«, str. 31.)

Vladimir Memon je pesnik biti. Biti, ki je prostor lepote: »Lepota, / neizmerno / skromna in potrpežljiva, enaka / kamnu / ali vstopu dotika / v dotik, v bitje; / lepota, ki ne rodi dneva, / ki ne ustavi smrti; lepota, ki je več, / ki je del, morda najmanjši, / najskritejši, vsega.« (Iz pesmi »Na dvoru kralja Minosa, Knosos«, str. 101.)

Boris A. Novak

VLADIMIR KOVAČIČ, BELE NOČI IN NEKOLIKO ČRNI DNEVI

Avtohtoni, romantično - impresionistični literarni odtisi leningrajskih dimenzij, povsem sinhronih; lahko re- portажnih, izkustvenih, a ne dokumentarnih, izpod peresa slovenskega avtorja Vladimira Kovačiča se zde že zaradi specifične lociranosti, a hkrati razvidne nezraščeniosti z življenjem (in zgodovino) mesta, za naše literarne

(* Vladimir Kovačič, Bele noči in nekoliko črni dnevi, DZS Ljubljana 1979, zbirka Nova proza, opremil Vili Vrhovec, str. 198)

razmere nekaj posebnega, redkega in privlačnega spričo pričakovanj postopnega poglobljanja v srčiko neke tuje, a vendar dovolj znane in predstavljive družbe, tudi brez pisateljevih »odkriva- jočih« prizadevanj.

Bržda gre v Belih nočeh in nekoliko črnih dnevih z njihovo jesensko-zimsko leningrajsko atmosfero, kot jo doživljata slikar F. M. in študentka glasbe, pianistka Prepelička, s svojo študentsko ljubeznijo, tipajočo, nezahtevno, niti ne usodnostno pretresljivo, elementarno, prej prijateljsko, neproblematično, zunaj refleksij, kriz, dvomov, le za stopnjo odkrivanja tujine, njenih značilnosti in zakonitosti. A takoj moramo pristaviti: vsakršna zgodovinska, družbenopolitična, s tem pa tudi v literarnem postopku: analitična, deklarativna pisava, bi Kovačičevemu tekstu zmanjšala tisti literarno oblikovalni potencial, ki ga avtor zahteva zase kot alternativo politični reportaži. Bele noči so najprej in predvsem literatura, šele nato, skozi reportažne elemente pripovedi, zapis o Leningradu in Sovjetski zvezi. In naprej: avtor tuje dežele ne obravnava politično, prej bi rekli, da je družbena verifikacija ali njeno prepoznavanje brez prave sestavne teže in pomena. Morda bi še najbolj ustrezala oznaka turistično-študijski način pristopa in vstopa v sovjetsko družbo, brez poglobljanja vanjo in prave resonance z njo.

Odnos med F. M. in Prepeličko, dokaj idiličen prav zaradi svoje precejšnje iztrganosti (in neodvisnosti) od vsakršnih prozaičnih komponent odnosa med obema protagonistoma, pritegne sicer v svoj krog tudi druge like, predvsem iz umetniško-bohemskega življenja (Gončarov, Maša, Paša, Rafael) in tipe uradnega, upravnega aparata (Dolgožata), vendar brez razvidnejših epskih in romanesknih funkcij.

Vladimir Kovačič je delo podnaslo- vil kot humoreske. Groteskne, fanta- stične, ironične elemente (tapeta z Le-